

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Çevre Kanunu'nun 10'uncu maddesinde yer alan "planlanan faaliyetler sonucu çevre sorunlarına yol açacak kurum, kuruluş ve işletmeler bir "Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu" hazırlarlar" hükmü doğrultusunda 1993 yılında çıkarılan Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği yürürlüğe girdiğinden bu yana defalarca değiştirilmiş, kapsamı daraltılmış, yapılan değişiklikler ve yürürlüğe konulan geçici maddeler ile rapor süreci proje sahipleri lehine kolaylaştırılmıştır.

Bu değişiklikler sonrasında yatırım projeleri ile doğal çevre arasında ÇED raporları aracılığı ile sağlanmak istenen dengenin doğal çevre aleyhine bozulduğu gözlenmektedir. ÇED raporlarının nesnellikten uzak hazırlanması, karar verme süreçlerinde komisyonlara siyasi baskı uygulanması, denetimlerin yetersizliği yönetmelikte amaçlanan anlayışın dışına çıkılması sonucunu doğurmaktadır.

Bu nedenlerle, Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğinin uygulanmasında yaşanan sorunlarının tespiti, ÇED raporlama, değerlendirme, onay ve denetim süreçlerinde siyasi baskı kurulmasına ilişkin sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İç Tüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 26.10.2010

1. HULUSİ GÜVEL - ADANA
2. ALİ RIZA ÖZTÜRK - MERSİN
3. MALİK ECDER ÖZDEMİR - SİVAS
4. BİLGİN PAÇARIZ - EDİRNE
5. HÜSEYİN ÜNSAL - AMASYA
6. ALİ OKSAL - MERSİN
7. TEKİN BİNGÖL - ANKARA
8. TANSEL BARIŞ - KIRKLARELİ
9. ATİLA EMEK - ANTALYA
10. HÜSNÜ ÇÖLLÜ - ANTALYA
11. ŞEVKET KÖSE - ADIYAMAN
12. EROL TINASTEPE - ERZİNCAN
13. GÜROL ERGİN - MUĞLA
14. HALİL ÜNLÜTEPE - AFYONKARAHİSAR
15. TAYFUR SÜNER - ANTALYA
16. KEMAL DEMİREL - BURSA
17. HARUN ÖZTÜRK - İZMİR
18. DURDU ÖZBOLAT - KAHRAMANMARAŞ
19. RAMAZAN KERİM ÖZKAN - BURDUR
20. MEVLÜT COŞKUNER - ISPARTA
21. AHMET KÜÇÜK - ÇANAKKALE
22. MEHMET ALİ ÖZPOLAT - İSTANBUL
23. OSMAN KAPTAN - ANTALYA
24. BİHLUN TAMAYLIGİL - İSTANBUL
25. MUSTAFA ÖZYÜREK - İSTANBUL
26. ERGÜN AYDOĞAN - BALIKESİR
27. ALİ RIZA ERTEMÜR - DENİZLİ
28. HÜSEYİN PAZARCI - BALIKESİR
29. MEHMET ŞEVKİ KULKULOĞLU - KAYSERİ
30. GÖKHAN DURGUN - HATAY

Gerekçe;

Anayasamızda herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak hakkına sahip olduğu, çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirliliğini önlemenin devletin görevi olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu göreve istinaden hazırlanan Türk çevre mevzuatının önemli bir parçası Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliğidir. Bu yönetmeliği temelini yapılacak yatırımların çevreye etkilerini önceden tahmin etmek ve olası olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak için yapılan çevresel etki değerlendirme raporları oluşturmaktadır. Ancak söz konusu yönetmelik çıkarılmasından bu yana yaklaşık on defa değiştirilmiş, yapılan değişiklikler çevre aleyhine olumsuz sonuçlar yaratmıştır.

Özellikle 2003 yılında yapılan değişiklikler ve yürürlüğe konulan geçici maddeler bazı projeler için ÇED sürecini kolaylaştırıcı sonuçlar doğurmuştur. Bu değişiklik ve geçici maddelere göre petrol, jeotermal kaynak ve maden arama faaliyetleri kapsam dışına çıkarılmıştır. Daha önceden projelendirilmiş olan gemi söküm tesisleri, nükleer tesisler, tehlikeli ve özel işleme tabi atıkların ara depolama tesisleri, belli bir büyüklükte olan termik santraller ve otoyollar için ÇED onayı aranmamaktadır.

ÇED yönetmeliğine bağlı olarak yapılan raporlama, değerlendirme, onay, denetim süreçlerinde siyasi iktidarın tercihleri ve iradesinin çevrenin olumsuz etkilenmesinden daha baskın olduğu görülmektedir. Bu süreçlerde siyasi baskı rol oynamaktadır. Bu nedenle pek çok ÇED olumlu veya ÇED gerekli değil kararı nesnellikten uzak olarak siyasi ve ekonomik politikalara göre biçimlenmektedir.

Sürdürülebilir bir kalkınmanın ancak sürdürülebilir bir çevre ile mümkün olabileceği göz ardı edilerek, ÇED sürecinin içi boşaltılmakta, siyasi ve ekonomik baskı mekanizmaları uygulanarak ÇED raporlama süreci amaçlanan ve olması gereken anlayışın dışına çıkarılmaktadır. Siyasi iktidar tarafından baskı uygulanarak çevre koruma ilkeleri yok sayılmakta, çevrenin korunması amacından sapılmaktadır. Örneğin kimi HES projeleri için bürokratlara kolaylaştırıcı tavır almaları konusunda talimat verilebilmektedir.

Bunlarla beraber, yeterli donanım ve birikime sahip olmayan özel şirketlerin gerçeği yansıtmayan, göstermelik raporlar hazırlaması, sürecin yatırımcılar lehine kolaylaştırılması, kamuoyu tarafından ÇED raporları ve bu raporlara dayanılarak verilen kararların yanlış, eksik, yetersiz ve çoğu kez yanlış olarak nitelendirilmesine, güvenilmez bulunmasına yol açmaktadır. ÇED raporlarının ezici çoğunlukla onaylanması kamuoyundaki bu kuşkunun haklı olduğunu

gösterir niteliktedir. ÇED yönetmeliğine göre yapılması gereken bölge halkının katılımı toplantıları çoklukla göstermelik bir biçimde yapılmaktadır ve bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, ÇED yönetmeliğinin uygulanması ve ÇED raporlama, değerlendirme, onay ve denetim süreçlerinde siyasi baskı kurulmasına ilişkin sorunların ve bu konuda alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasının yerinde olacağı kanısını taşımaktayız.

